

МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ

НАКАЗ

24.10.2016 № 553

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
14 листопада 2016 р.
за № 1475/29605

Про затвердження Інструкції з організації вартової служби у Збройних Силах України

Відповідно до Статуту гарнізонної та вартової служб Збройних Сил України та з метою подальшого вдосконалення охорони об'єктів Збройних Сил України **НАКАЗУЮ:**

1. Затвердити Інструкцію з організації вартової служби у Збройних Силах України, що додається.
2. Визнати таким, що втратив чинність, наказ Міністерства оборони України від 12 березня 2012 року № 132 “Про затвердження Інструкції з організації вартової служби у Збройних Силах України”, зареєстрований у Міністерстві юстиції України 05 квітня 2012 року за № 504/20817 (зі змінами).
3. Цей наказ набирає чинності з дня його офіційного опублікування.

Міністр оборони України
генерал армії України

С.Т. Полторак

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ
Міністерства оборони України
24.10.2016 № 553

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
14 листопада 2016 р.
за № 1475/29605

ІНСТРУКЦІЯ

з організації вартової служби у Збройних Силах України

I. Загальні положення

1. Ця Інструкція визначає порядок організації вартової служби в органах військового управління, з'єднаннях, військових частинах, військових навчальних закладах Збройних Сил України (далі - військові частини) і має забезпечити єдність принципів та методів роботи командувачів, командирів (начальників) і штабів усіх рівнів стосовно контролю за виконанням завдань, покладених на вартову службу.

2. У цій Інструкції терміни вживаються в таких значеннях:

вартове приміщення - ділянка місцевості з розташованими на ній будівлями та спорудами, призначеними для розміщення особового складу варті і забезпечення несення ним служби;

інженерні загородження - споруди і конструкції, що встановлюються на місцевості для того, щоб максимально унеможливити проникнення порушника на об'єкт, що охороняється;

контрольно-слідова смуга - ділянка місцевості, призначена для виявлення порушника та встановлення ймовірного напрямку його руху;

об'єкт охорони (об'єкт, що охороняється) - ділянка місцевості з розташованими на ній будівлями, спорудами, майданчиками для відкритого зберігання військової та іншої техніки, боєприпасів і майна; будівлі та споруди, які стоять окремо, приміщення в цих будівлях і спорудах, що знаходяться під охороною варті;

огорожа - будівельна конструкція, яка встановлюється з метою визначення території об'єкта, що охороняється, і призначена для запобігання проникненню на об'єкт (обмеження доступу до нього).

3. Вартова служба у військовій частині організовується на підставі рішення командира (начальника), яке включає: наказ про організацію служби військ і бойового навчання, розклад варт, відомість гарнізонного (добового) наряду, таблиці постів, схеми розміщення постів, інструкції начальникам варт, графіки перевірки варт посадовими особами.

У наказі командира військової частини про організацію служби військ і бойового навчання щодо організації вартової служби визначаються:

склад варт, їх озброєння;

час, місце і порядок проведення занять із теоретичної та практичної підготовки варт, керівники занять і начальники служб, які залучаються до їх проведення;

порядок підготовки варт з охорони і супроводу військових вантажів, конвоювання (супроводження) засуджених військовослужбовців (за потреби);

чисельність чергового підрозділу, порядок його виклику та озброєння;

час і місце проведення медичного огляду особового складу варт у день заступання;

порядок та періодичність проведення практичних занять на місцевості, спільних дій особового складу варт та чергового підрозділу;

порядок забезпечення особового складу варт додатковим харчуванням;

час і місце підбиття підсумків з особовим складом після зміни з варті;

відповідальні за підтримання в належному стані об'єктів, що охороняються, та навчально-матеріальної бази вартової служби;

порядок підготовки варт в умовах недостатньої кількості особового складу військової частини та неможливості організації несення служби трьома змінами.

Додаток до наказу командира військової частини містить:

список військовослужбовців, допущених до несення вартової служби;

склад комісії щодо вивчення соціально-психологічних якостей та допуску військовослужбовців до несення вартової служби.

Штабом військової частини щороку до 20 грудня складається розклад варт, який затверджується прямим начальником командира військової частини.

II. Організація вивчення, добору та підготовки особового складу варт

1. Допуск військовослужбовців, які прибули у військову частину для подальшого проходження служби, до несення вартової служби здійснюється тільки після їх адаптації у військовому колективі, проведення занять із вивчення вимог статутів Збройних Сил України, табелів постів, відповідних інструкцій, ознайомлення з розташуванням та особливостями охорони постів та об'єктів, що охороняються.

Головними завданнями добору військовослужбовців до несення вартової служби є:

виявлення військовослужбовців, які за своїми морально-діловими та психологічними якостями спроможні забезпечити якісне несення вартової служби;

унеможливлення допуску до несення вартової служби військовослужбовців, яких віднесено до групи посиленої психологічної уваги.

Робота щодо допуску військовослужбовців до несення вартової служби організовується та здійснюється двічі на рік (у червні та грудні місяці, за потреби - в інші строки) спеціально призначеними комісіями (далі - комісії) на чолі із заступниками командирів (начальників) військових частин, до складу яких входять командири підрозділів, медичні працівники, офіцери по роботі з особовим складом, служби ракетно-артилерійського озброєння, начальники фізичної підготовки та спорту і фахівці юридичної служби.

Комісії зобов'язані:

всесторонньо вивчати морально-ділові та психологічні якості, фізичний та сімейний стан кожного військовослужбовця;

організувати та здійснювати контроль за проведенням поглибленого медичного обстеження особового складу;

перевіряти результати здавання військовослужбовцями заліків зі знання статутів Збройних Сил України, табеля постів та відповідних інструкцій, Кримінального кодексу України, матеріальної частини стрілецької зброї, заходів безпеки під час поведінки з нею, а також результати виконання практичних стрільб та задач нормативів з фізичної підготовки.

За підсумками роботи комісій складається акт, який затверджується командиром (начальником) військової частини.

2. На підставі затвердженого акта з висновками про допуск кожного військовослужбовця до несення служби у варті командир військової частини видає наказ про допуск військовослужбовців до несення вартової служби.

До акта додаються відомості про результати здавання заліків зі знань військовослужбовцями вимог статутів Збройних Сил України, таблиця постів та відповідних інструкцій, Кримінального кодексу України, матеріальної частини стрілецької зброї, заходів безпеки під час поводження з нею, а також відомості про результати виконання практичних стрільб, заліків із фізичної підготовки.

Зазначені відомості готуються командирами підрозділів за результатами проведення спеціальних занять з підготовки особового складу до несення вартової служби і подаються на розгляд призначеній комісії для використання в роботі з вивчення військовослужбовців та прийняття остаточного рішення щодо їх допуску до несення служби у варті.

Витяги з цього наказу та списки військовослужбовців, які не допускаються до несення вартової служби, зберігаються у командирів підрозділів, від яких відряджаються варти, штабах військових частин, у чергових військових частин і начальників медичних служб.

У разі переведення військовослужбовців з інших військових частин їх допуск до несення вартової служби здійснюється в тому самому порядку, але не раніше двотижневого строку з дня прибуття до військової частини.

Військовослужбовці, які прибувають із відпусток, довгострокових відряджень, а також після тривалого (більше 14 днів) лікування в медичних закладах, залучаються до несення служби у варті тільки після їх адаптації у військових колективах, виконання ними практичних стрільб зі штатної зброї й не раніше тижневого строку з дня повернення. Стан адаптації у військовому колективі визначає командир підрозділу з урахуванням висновків прямих начальників військовослужбовця.

3. За умови недостатньої кількості особового складу військової частини (звільнення в запас військовослужбовців строкової військової служби, виїзди на навчання, польові виходи, епідемії тощо), що унеможливує організацію несення вартової служби трьома змінами варт, вартову службу мають нести не менше двох складів варт. У цьому разі наказом командира військової частини вносяться відповідні зміни до розпорядку дня, які забезпечують якісне проведення добору, розподілу особового складу варті, його теоретичної, практичної підготовки та медичного огляду, виділення додаткового часу на відпочинок особового складу, який залучається до несення служби у вартах.

4. Не менше одного разу на півроку з усіма військовослужбовцями, які залучаються до несення служби у вартах, проводяться заняття з вивчення вимог статутів Збройних Сил України, таблиць постів, особливостей охорони об'єктів, відповідних інструкцій посадових осіб варті, після яких військовослужбовці здають заліки.

Особи офіцерського та сержантського (старшинського) складу, які прибули до військових частин, призначаються начальниками варт тільки після їх адаптації у військовому колективі, проведення з ними занять із вивчення вимог статутів Збройних Сил України, інструкції начальника варті, таблиця постів та особливостей охорони постів і об'єктів, що охороняються. Їх медичне обстеження проводиться під час щорічного поглибленого медичного огляду. Призначення осіб офіцерського та сержантського (старшинського) складу помічниками начальника варті з метою стажування не допускається.

5. Практичні стрільби зі штатної зброї організовуються і проводяться з військовослужбовцями всіх категорій, які залучаються до несення вартової служби, не менше ніж один раз на місяць.

Для військових частин, де немає можливості проводити практичні стрільби, наказами начальників гарнізонів визначаються місця та час виконання цих стрільб в інших військових частинах, що дислокуються в гарнізоні.

6. На всіх військовослужбовців строкової військової служби, які залучаються до несення вартової служби, складаються особові справи, які зберігаються у командира підрозділу або штабі військової частини. У разі переведення військовослужбовця строкової військової служби до нового місця служби особова справа видається йому на руки в запечатаному пакеті одночасно із врученням припису або пересилається до нового місця проходження служби.

До особових справ, які надходять з військових комісаріатів, додаються:

дві фотокартки військовослужбовця (9x12 см);

автобіографія;

характеристики, надані попереднім командиром підрозділу, у разі переведення військовослужбовця до іншої військової частини (підрозділу), для військовослужбовців військової служби за контрактом - характеристики, надані командиром підрозділу за підсумками навчального року;

висновок медичної комісії про стан здоров'я військовослужбовця і допуск його до несення вартової служби;

листи індивідуальних співбесід, спостережень, матеріали проведених анкетувань і тестувань, вивчення морально-ділових та психологічних якостей військовослужбовців з висновком щодо допуску до несення вартової служби;

аркуш з особистим підписом про доведення вимог Кримінального кодексу України;

довідка про проведення вступного інструктажу з питань охорони праці.

Під час службової діяльності за результатами проведення індивідуальної виховної роботи, соціологічних досліджень, психологічних та медичних обстежень військовослужбовця командир підрозділу вносить до особової справи відповідні записи щодо змін у його сімейному, морально-психологічному стані та стані здоров'я. На підставі таких записів відповідними посадовими особами батальйону (дивізіону) або військової частини приймається рішення про допуск військовослужбовця до несення служби у варті.

Матеріали особових справ використовуються під час вивчення, добору та допуску військовослужбовців до несення вартової служби.

7. Підготовка варт організовується та проводиться у три етапи.

Перший етап. За дві - три доби до заступання в наряд командиром роти (батареї) або батальйону (дивізіону) із залученням заступника командира роти (батареї) або батальйону (дивізіону) з виховної роботи, командирів взводів, призначеного начальника варті, старшини підрозділу та представника медичної служби здійснюються добір і розподіл особового складу згідно з табелем постів. При цьому обов'язково враховуються індивідуальні якості, сімейні обставини, наявність ознак нестандартної поведінки військовослужбовців (якщо такі є), стан їх здоров'я, фізична витривалість, практична підготовленість та важливість об'єктів, що охороняються. Призначений склад варті записується до книги добору варт роти (батареї) (додаток 1), засвідчується підписами посадових осіб, які брали участь у доборі й розподілі особового складу варті, та затверджується командиром роти (батареї). У разі спорядження варті від батальйону (дивізіону) або військової частини цю роботу проводять посадові особи батальйону (дивізіону) або військової частини. За одну - дві доби до заступання прізвища особового складу варті оголошуються під час шикування.

Другий етап. Напередодні дня заступання військовослужбовців у наряд у години, визначені розпорядком дня військової частини, з особовим складом у класі для підготовки варт проводяться теоретичні заняття з вивчення положень статутів, особливих обов'язків чатових, матеріальної частини стрілецької зброї та вимог безпеки під час поводження з нею. На електрифікованих макетах об'єктів, що охороняються, відпрацьовуються порядок взаємодії між чатовим і резервною групою варті, а також особовим складом варті та черговим підрозділом у разі виникнення екстремальних ситуацій, нападу на варту, об'єкти, що охороняються.

Теоретичні заняття проводяться особисто командиром роти (батареї), від якої призначено варту, командиром (начальником штабу) батальйону (дивізіону), якщо варту призначено від батальйону (дивізіону), начальником штабу військової частини або особою, яка його заміщає, якщо варту призначено від військової частини.

Третій етап. Практичні заняття з особовим складом варті проводяться у день заступання в наряд на вартовому містечку військової частини. На заняттях відпрацьовуються порядок дій чатових на посту, застосування ними зброї, відбиття нападу на вартове приміщення, об'єкти, що

охороняються, та зміну, яка прямує на пости та з постів; порядок зміни чатових, приймання та здавання поста; прийоми рукопашного бою; дії та порядок застосування засобів пожежогасіння; порядок заряджання та розряджання зброї, вивчення її матеріальної частини та заходів безпеки під час поводження з нею; інші питання, що враховують особливості практичного несення служби.

Практичні заняття проводяться під особистим керівництвом командира роти (батареї), від якої призначено варту, командира (начальника штабу) батальйону (дивізіону), якщо варту призначено від батальйону (дивізіону), начальника (заступника начальника) штабу військової частини або особи, яка його заміщає, якщо варту призначено від військової частини, із залученням командирів рот (батареї), від яких призначено особовий склад. До проведення занять залучаються офіцери (фахівці) служби ракетно-артилерійського озброєння, начальники фізичної підготовки і спорту (інструктори з рукопашного бою) та служби пожежної безпеки (командир пожежного підрозділу) або особи, які їх заміщають.

Вимоги до місць підготовки особового складу варт наведено в додатку 2 до цієї Інструкції. Для керівників занять на кожне навчальне місце розробляється план-конспект, який затверджується командиром військової частини (підрозділу).

Під час проведення розводу варт особовий склад варті зобов'язаний особисто інструктувати один із заступників командира військової частини.

Підбиття підсумків несення служби з особовим складом варті, яка змінилася, проводиться особисто командиром підрозділу, від якого вона призначалася, у години, визначені розпорядком дня військової частини.

8. Медичний огляд особового складу варті проводиться в медичному пункті військової частини (підрозділу) у день заступання в наряд у години, визначені розпорядком дня. Під час огляду визначається стан здоров'я та здійснюється тілесний огляд кожного військовослужбовця, а за потреби перевіряється пульс й артеріальний тиск. Повторне опитування особового складу варті щодо його стану здоров'я здійснюється черговим лікарем (фельдшером) військової частини під час проведення розводу добового наряду (варт).

III. Організація контролю за виконанням заходів вартової служби та методичної підготовки

1. У Збройних Силах України організується постійний контроль за виконанням заходів вартової служби. Посадові особи структурних підрозділів Генерального штабу Збройних Сил України та видів Збройних Сил України під час роботи у військах (силах) перевіряють правильність відпрацювання документів з організації вартової служби у військовій частині, наявність і порядок обладнання навчально-матеріальної бази та об'єктів вартової служби. Про результати роботи доповідають керівному складу видів Збройних Сил України, Генерального штабу Збройних Сил України та Міністерства оборони України для прийняття рішень.

2. Інструкторсько-методичні заняття з питань організації вартової служби проводяться під керівництвом:

заступників начальника Генерального штабу Збройних Сил України, командувачів видів Збройних Сил України, командувача високомобільних десантних військ Збройних Сил України, командувачів оперативних командувань, керівників структурних підрозділів Міністерства оборони України та Генерального штабу Збройних Сил України, командирів повітряних командувань, військово-морських баз, начальників військових навчальних закладів - з командирами військових частин, начальниками факультетів та їх заступниками, генералами та офіцерами підпорядкованого штабу - один раз протягом навчального року;

командирів військових частин, начальників факультетів військових навчальних закладів, військових навчальних підрозділів вищих навчальних закладів - з офіцерами управління, командирами підрозділів, їх заступниками, офіцерами, особами сержантського (старшинського) складу військової служби за контрактом, які залучаються до несення служби у вартах та її підготовки, - один раз на півроку.

Інструкторсько-методичні заняття з питань організації вартової служби проводяться на базі військових частин (підрозділів), що за підсумками навчального року мають негативні показники за предметами бойової підготовки та порушення в організації вартової служби.

IV. Морально-психологічне та матеріальне забезпечення вартової служби

1. Морально-психологічне забезпечення виконання завдань вартової служби організовується командиром підрозділу, від якого призначено варту. Безпосередньо відповідальним за організацію та проведення заходів морально-психологічного забезпечення є заступник командира підрозділу з виховної роботи.

Заступники командирів військових частин (начальників гарнізонів), підрозділів з виховної та соціально-психологічної роботи (з виховної роботи) зобов'язані:

організовувати та особисто проводити виховну роботу і правове виховання особового складу, що спрямовані на якісне виконання завдань вартової служби, з урахуванням етапів та періодів службової діяльності військовослужбовців, добових ритмів їх психічної активності, фізичної та морально-психологічної готовності;

знати морально-психологічний стан особового складу, який залучається до несення служби;

планувати, організовувати і контролювати проведення у вартах заходів морально-психологічного супроводу несення вартової служби та культурно-виховної роботи. Аналіз стану морально-психологічного забезпечення вартової служби в полках, бригадах проводити щомісяця; в оперативних командуваннях, повітряних командуваннях, військово-морських базах, центрах морських операцій та військ берегової оборони, військових навчальних закладах - щокварталу;

проводити рольові ігри та розбір психологічних ситуацій, аналізувати дані соціально-психологічного вивчення;

не допускати призначення до варти хворих, психічно нерівноважених військовослужбовців, які перебувають у стані психологічного перевантаження, мають відхилення у стані здоров'я;

не менше одного разу на півроку під час переатестації військовослужбовців, які залучаються до несення служби у вартах, а також у день заступання проводити обов'язкове тестування особового складу варт з використанням методик, що використовуються у Збройних Силах України. За результатами тестування робити остаточний висновок щодо допуску кожного військовослужбовця до несення служби у варті. Результати тестування підшиваються до особових справ військовослужбовців;

запровадити систему морального та матеріального заохочення військовослужбовців, які відмінно несуть вартову службу. Щомісяця узагальнювати та пропагувати досвід кращих командирів військових частин, підрозділів, військовослужбовців під час організації та несення вартової служби, забезпечити його наочне висвітлення у вартових приміщеннях, штабах, підрозділах;

виховувати в особового складу варт витримку, винахідливість, пильність, почуття військового товариства і взаємовиручки;

забезпечити рівномірність розподілу нарядів, урочистість у проведенні військових ритуалів з метою виховання у військовослужбовців високих морально-бойових якостей;

проводити роз'яснення особовому складу варт вимог Кримінального кодексу України щодо відповідальності за порушення правил несення вартової служби;

створити у вартових приміщеннях затишок та обстановку, яка б сприяла морально-психологічному і фізичному розвантаженню особового складу;

забезпечувати варти сучасними технічними засобами виховання, особовий склад - свіжими періодичними виданнями (газетами, журналами тощо).

Заступники командирів військових частин (начальників гарнізонів) з тилу зобов'язані:

один раз на півроку організовувати проведення поточних ремонтів кожного вартового приміщення. До планування і здійснення робіт залучати квартирно-експлуатаційні частини районів (гарнізонів);

забезпечити вартові приміщення меблями, посудом, справним постовим одягом відповідних розмірів та речовим майном згідно з нормами забезпечення, необхідним інвентарем (електроплитами або газовими плитами, електрочайниками або самоварами, електрообігрівачами промислового виробництва тощо), постійно стежити за їх правильним використанням і справністю;

організувати у вартовому приміщенні щоденну заміну наволочок, передбачити можливість просушування одягу та взуття особового складу варту у неопалювальний період. Вартові приміщення, які обладнано автономною системою опалення, забезпечити необхідною кількістю палива на весь опалювальний період;

організувати якісне харчування та доведення затверджених норм харчування до особового складу варту;

щодня забезпечувати паливним транспортні засоби варт і транспорт, що використовується посадовими особами для перевірки несення служби вартами. Здійснювати контроль за його належним використанням.

2. Для належної організації виховної роботи під час несення вартової служби начальник варту забезпечує сприятливий морально-психологічний клімат серед особового складу варту, не допускає штучного загострення ситуацій, конфліктів з приводу нерівномірного розподілу завдань та навантажень по службі.

Забороняється примушувати військовослужбовців вивчати положення статутів Збройних Сил України за рахунок їх відпочинку та застосовувати погрози про накладення дисциплінарних стягнень.

V. Огляди-конкурси і змагання

1. Огляди-конкурси на кращу організацію та стан вартової служби проводяться комісіями зі складанням актів за їх результатами та з виданням організаційних і підсумкових наказів під керівництвом:

заступників начальника Генерального штабу Збройних Сил України, командувачів видів Збройних Сил України, командувача високомобільних десантних військ Збройних Сил України, командувачів оперативних командувань - один раз на три роки;

керівників структурних підрозділів Міністерства оборони України та Генерального штабу Збройних Сил України, у підпорядкуванні яких перебувають військові частини, командирів повітряних командувань, військово-морських баз - один раз на два роки.

Для заохочення кращих з'єднань, військових частин і підрозділів з питань організації вартової служби встановлюються перехідні призи. Переможці та призери оглядів-конкурсів нагороджуються грамотами, цінними подарунками або грошовою премією.

2. У військових частинах один раз на рік проводяться змагання на найкращий підрозділ із несення вартової служби. Під час змагань оцінюються знання військовослужбовцями вимог статутів Збройних Сил України, обов'язків згідно з табелем постів, відповідних інструкцій, матеріальної частини стрілецької зброї, вимог безпеки під час поведінки з нею, виконання ними практичних стрільб, прийомів рукопашного бою, уміння діяти в позаштатних ситуаціях. Змагання плануються і проводяться під час занять з бойової підготовки та спортивно-масової роботи. Оцінка практичного виконання обов'язків визначається за результатами перевірки несення служби у вартах.

VI. Перевірка варт

Перевірка варт та контроль за організацією вартової служби посадовими особами, яким вони підпорядковані, здійснюється:

командирами підрозділів або їх заступниками - кожної варти, яка призначена від підрозділу, - не менше двох разів на добу, з них один раз уночі;

командирами військових частин та їх заступниками - кожної підпорядкованої варти - не менше одного разу на тиждень. Перевірка варт командирами (начальниками) військових частин та їх заступниками у разі розташування підпорядкованих військових частин (підрозділів) у декількох військових містечках, дислокованих на значній відстані від управлінь, здійснюється під час роботи в цих військових частинах (підрозділах);

керівним складом видів Збройних Сил України, керівниками структурних підрозділів Міністерства оборони України та Генерального штабу Збройних Сил України, командувачем високомобільних десантних військ Збройних Сил України, командувачами оперативних командувань, командирами повітряних командувань, військово-морських баз та їх заступниками - під час роботи в підпорядкованих військових частинах.

Перевірка варт здійснюється відповідно до статті 189 Статуту гарнізонної та вартової служб Збройних Сил України, про що робиться відповідний запис у постовій відомості.

Командири (начальники) усіх рівнів та їх штаби до з'єднання включно щодня здійснюють контроль за перевіркою кожної підпорядкованої варти та один раз на тиждень контролюють проведення підлеглими командирами (начальниками) та їх заступниками особистих перевірок варт.

VII. Вимоги до об'єктів вартової служби, особливості їх охорони та обладнання

1. Під час перевірки організації вартової служби особлива увага приділяється утриманню в належному стані об'єктів вартової служби.

До об'єктів вартової служби належать вартові приміщення, будівлі та споруди, розміщені на територіях, прилеглих до вартових приміщень, класи для підготовки варт, вартові містечка, електростанції, призначені для забезпечення резервного електроживлення для освітлення периметрів постів і вартових приміщень, та пости (об'єкти охорони), на яких чатові виконують свої обов'язки.

2. Вартове приміщення, призначене для розміщення особового складу варти, що здійснює охорону об'єкта, перевіряється на наявність у ньому апаратури прийому інформації з постів і від технічних засобів охорони, а також апаратури управління технічними засобами охорони та засобів електроживлення.

Вартове приміщення розташовується як окремо, так і на спеціально відведеній для нього території в інших службових будівлях. Перед входом до вартового приміщення (запасним виходом) обладнується захисна стінка, яка за своєю конструкцією повинна забезпечувати надійний захист особового складу в разі виходу його з вартового приміщення як з фронту, так і з боків. На вікнах будівлі вартового приміщення перевіряється наявність протигранатних сіток і ґрат. Територія навколо вартового приміщення огорожується огорожею заввишки не менш як 2 метри.

Території, що прилягають до вартових приміщень, розташовані поза межами військових містечок, огорожуються зовнішньою і внутрішньою огорожами заввишки не менш як 2 метри, на них установлюються додаткові інженерні загородження, при цьому на зовнішній огорожі обладнується козирок у протилежний від вартового приміщення бік. У такому разі на території, прилеглий до вартового приміщення, обладнується пост. Межу, до якої заборонено наближатися, позначають добре помітними вдень і вночі покажчиками (додаток 3).

3. Для охорони складів, сховищ зі стрілецькою зброєю та боєприпасами до неї обладнується окремий пост.

Сховища зі стрілецькою зброєю та боєприпасами до неї, які розташовані на технічних територіях арсеналів, баз та складів, загороджуються додатковою огорожею з колючого дроту заввишки не менш як 2 метри.

Особовий склад варті перевіряється на забезпечення жилетами панцирними та шоломами кулезахисними, які зберігаються у спеціально обладнаних шафах. Шафа встановлюється в загальній кімнаті або коридорі та запечатується печаткою начальника варті.

Чатові, які охороняють склади ракетно-артилерійського озброєння військових частин, постійно несуть службу в жилетах панцирних та шоломах кулезахисних, чатові, які охороняють інші об'єкти, - за рішенням командирів військових частин, начальників гарнізонів. Забороняється доручати чатовим, які охороняють склади зі стрілецькою зброєю і боєприпасами, додаткові завдання щодо охорони і спостереження за іншими об'єктами.

Пости, що перевіряються, обладнуються спостережними вишками, постовими грибками, огорожею з колючого дроту, інженерними загороженнями, технічними засобами охорони, засобами зв'язку і сигналізації, контрольно-слідовою смугою, дорогою охорони (стежкою наряду), вогневими спорудами, окопами, захисними стінками, освітленням. Вимоги до обладнання поста визначені додатком 4 до Статуту гарнізонної та вартової служб Збройних Сил України.

Спостережні вишки встановлюються уздовж охоронного периметра між зовнішньою та внутрішньою огорожею в межах прямої видимості з розрахунку одна на один пост або більше за умови забезпечення чатовому найбільшого огляду поста та підступів до нього залежно від умов місцевості. Спостережні вишки обладнуються куленепробивними щитами, протигранатною сіткою та засобами зв'язку.

Для виклику начальника складу (сховища) зі стрілецькою зброєю і боєприпасами спостережна вишка, що встановлена на посту біля входу на територію цих складів, сховищ, обладнується кнопкою з виводом сигнального пристрою на його робоче місце на складі (у сховищі).

Під час огляду огорожі перевіряється висота зовнішньої та внутрішньої огорож, яка повинна бути не менше ніж 2 метри, відстань між ними визначається залежно від умов місцевості.

Зовнішня огорожа може бути дерев'яною, залізобетонною, цегляною, із секцій з металевих прутів або колючого дроту на стовпах, відстань між якими не більше 15 см, із металеві сітки на стовпах. На зовнішній огорожі встановлюються козирки на обидва боки, зверху на них кріпиться одна спіраль вертуна. Через козирок протягується шість рядів колючого дроту.

Внутрішня огорожа виконується з колючого дроту або металеві сітки, установлені на стовпах, при цьому козирок обладнується всередину.

Інженерні загороження встановлюються в місцях найбільш імовірного порушення та на найбільш небезпечних підступах до поста, об'єкта охорони. До інженерних загорожень належать малопомітні перешкоди, додаткові огороження з колючого дроту, металеві ґрати, бетонні перемички, дровотві спіралі, металеві їжаки, рови тощо.

Технічні засоби охорони на постах встановлюються так, щоб не заважати чатовому виконувати обов'язки.

Уздовж дороги охорони (стежки наряду) обладнується контрольно-слідова смуга завширшки не менше ніж 3 метри, призначена для своєчасного виявлення порушника, визначення його вірогідного місцезнаходження та можливого напрямку руху.

Під час огляду перевіряється розпушення ґрунту на глибину 0,2 метра. На об'єктах, що розміщуються у гірській (болотистій) місцевості, контрольно-слідову смугу дозволяється не обладнувати.

Для пропускання талих вод через контрольно-слідову смугу передбачається прокладати дренажні або водопропускні пристрої (труби, колектори). Отвори водопропускних пристроїв діаметром 250 мм і більше повинні закриватися з обох боків металевими ґратами.

Для прямування зміни на пости (з постів), своєчасної доставки (прибуття) резервної групи варті (чергового підрозділу, підрозділу посилення охорони) між зовнішньою та внутрішньою огорожами обладнується дорога охорони (стежка наряду).

Дорога охорони влаштується при довжині периметра об'єкта охорони більше ніж 3,0 км.

Стежка наряду влаштується при довжині периметра об'єкта охорони до 3,0 км. Ширина стежки наряду повинна бути не менше ніж 0,75 м.

Покриття дороги охорони (стежки наряду) має бути твердим і забезпечувати можливість її експлуатації в будь-яку пору року.

Для забезпечення несення вартової служби, своєчасного виклику чатовим резервної групи варти, контролю за несенням служби чатовими на посту, обслуговування технічних засобів охорони встановлюються засоби зв'язку і тривожної сигналізації.

Начальник варти повинен мати прямий зв'язок з кожним постом, циркулярний зв'язок з усіма постами та прямий зв'язок з черговим військової частини (варти).

Апаратура прямого зв'язку встановлюється у кімнаті начальника варти. Кінцева апаратура встановлюється на спостережних вишках, постових грибках, стовпах уздовж дороги охорони (стежки наряду), а також може встановлюватися на захисних стінках або в окопах.

Установлена табелем постів періодичність доповідей чатових через засоби зв'язку про стан несення служби не повинна перевищувати 15-20 хвилин. Начальник варти час отримання доповідей записує до відомості контролю і щогодини доповідає черговому військової частини (варти) про стан справ у варті. У разі виходу з ладу апаратури прямого зв'язку між начальником варти і чатовими або між начальником варти і черговим військової частини (варти) зазначені посадові особи вживають негайних заходів для організації зв'язку за допомогою дублюючих (резервних) засобів зв'язку.

З цією метою у начальника варти, чатових і у чергового військової частини (варти) встановлюються засоби резервного (дублюючого) зв'язку - малогабаритні радіостанції. При цьому радіостанція, установлена у чергового військової частини (варти), має бути постійно ввімкнutoю і перебувати в режимі чергового прийому.

Для екстреного виклику резервної групи варти до місця порушення уздовж дороги охорони (стежки наряду), дороги, якою зміна варти прямує на пости (з постів), мають бути встановлені кнопки тривожної сигналізації. Відстань між кнопками - не більше 250 м. Сигнал від цих кнопок повинен надходити начальнику варти.

У темну пору доби з метою своєчасного виявлення порушника та забезпечення несення служби чатовим встановлюють світильники для необхідного освітлення об'єкта охорони з автоматичним і ручним переключанням джерел живлення, які є надійними, безпечними і зручними в обслуговуванні.

Світильники встановлюються на стовпах зовнішнього огороження або на окремо встановлених опорах. Висота розміщення світильників на огорожі - не нижче 4,5 м від землі, на окремо встановлених опорах - не нижче 6,5 м.

Світло від світильників не повинно потрапляти на дорогу охорони (стежку наряду), спостережні вишки, постові грибки та маршрути руху чатових.

У разі розташування вартового приміщення поза територією об'єкта охорони дорога, якою зміна варти прямує на пости (з постів), у нічний час повинна освітлюватися.

Вогневі споруди, окопи, захисні стінки призначені для захисту чатових під час відбиття збройного нападу на чатового або об'єкт, що охороняється.

Вогнева споруда розташовується на території поста. Місце розташування вогневої споруди має забезпечувати візуальну видимість ділянки підходу до об'єкта, що охороняється, сектор обстрілу вздовж охоронного периметра, а також можливість ведення вогню зі стрілецької зброї в бік нападу. Кількість вогневих споруд визначається, урахувавши забезпечення обстрілу всіх ділянок охоронного периметра з перекриттям секторів обстрілу. У вогневій споруді обов'язково встановлюється прямий зв'язок із начальником варти.

Окопи на постах обладнуються уздовж маршруту руху чатового на відстані не більше 100 метрів, між ними встановлюються захисні стінки. За неможливості обладнання окопів через

кам'янистий ґрунт, болотисту місцевість, високий рівень ґрунтових вод тощо захисні стінки встановлюються на відстані не більше ніж 50 м. Товщина захисної стінки має бути такою, що витримує прямий постріл кулі калібру 7,62 мм з відстані 100 метрів.

Перевірка об'єктів вартової служби здійснюється щороку у вересні - жовтні спеціально призначеними комісіями. За результатами роботи комісій складаються акти та відпрацьовуються плани заходів стосовно дообладнання (ремонт) перевірених об'єктів та усунення виявлених на них недоліків.

VIII. Організація посилення охорони об'єктів варті

1. Порядок посилення охорони об'єктів варт визначається планом посилення охорони об'єктів варт, який розробляє начальник штабу військової частини (заступник начальника гарнізону) і затверджує командир військової частини (начальник гарнізону).

План посилення охорони об'єктів варт містить:

схему військового містечка (місцевості) із зазначенням об'єктів, що охороняються, постів варті та постів підрозділу посилення охорони, меж цих постів і заборонених зон, секторів стрільби, огорожень, маршрутів прямування змін і підрозділу посилення охорони, місць розташування спостережних вишок, окопів, захисних стінок, технічних засобів охорони, засобів зв'язку, сигналізації та пожежогасіння, постів вартових собак;

розрахунок сил і засобів підрозділу посилення охорони та бойовий розрахунок варті.

До плану додається пояснювальна записка, у якій вказуються:

порядок застосування підрозділу посилення охорони із визначенням посадових осіб, які відповідають за виконання заходів плану, та їхніх обов'язків;

завдання чергового підрозділу та порядок його виконання з урахуванням дій підрозділів військової частини за планом бойової та мобілізаційної готовності;

порядок організації управління, зв'язку та взаємодії між особовим складом варті і черговим підрозділом.

2. Для забезпечення зв'язку між начальником варті і черговим підрозділом у чергового військової частини (варті) встановлюється радіостанція із встановленою заздалегідь частотою зв'язку.

Жилети панцирні та шоломи кулезахисні особового складу чергового підрозділу зберігаються у шафах у чергового військової частини або в кімнаті для зберігання зброї одного з підрозділів військової частини.

3. Спільні практичні заняття на місцевості з особовим складом, який залучається до несення вартової служби та призначається у чергові підрозділи, з питань взаємодії та відбиття нападу на об'єкти, що охороняються, проводяться особисто начальниками штабів військових частин один раз на два місяці.

Готовність чергових підрозділів до виконання завдань за призначенням перевіряється один раз на добу черговим військової частини.

IX. Заходи безпеки під час несення вартової служби

1. Якщо біля та навколо вартового приміщення розташовані житлові й службові приміщення, заряджання та розряджання зброї проводяться у вартовому приміщенні у спеціальному місці, обладнаному кулевловлювачем (випробування кулевловлювачів здійснюється призначеними комісіями не менше одного разу на рік зі складанням акта у двох примірниках. Перший примірник акта зберігається у штабі військової частини, другий - у ящику із запасом бойових патронів варті у вартовому приміщенні).

2. У разі ожеледиці під час прямування на пости і назад зміна шикується на збільшених дистанціях, щоб унеможливити в разі втрати рівноваги одним з вартових поранення вартового, що йде попереду (позаду).

3. Під час несення служби на посту категорично забороняється спрямовувати зброю на людей.

**Тимчасово виконуючий
обов'язки начальника
Головного управління
підготовки Збройних
Сил України -
заступника начальника
Генерального штабу
Збройних Сил України
полковник**

О.В. Таран

Додаток 1
до Інструкції з організації вартової
служби у Збройних Силах України
(пункт 7 розділу II)

КНИГА
добору варт роти (батареї)

ВИМОГИ

до місць підготовки особового складу варт

1. Обладнання класу для підготовки варт:

електрифікований макет об'єктів, що охороняються, із зображенням ділянки місцевості, на якій вони розташовані;

дошка, указка, крейда;

малюнки або плакати із наочним зображенням правил несення вартової служби, зміни чатових, приймання і здавання поста, обов'язками посадових осіб варті;

витяги із Кримінального кодексу України;

плакати з текстом Військової присяги і Положення про Бойовий Прапор військової частини;

статути Збройних Сил України або витяги з них (за кількістю осіб, що навчаються);

стенди з фотокартками військовослужбовців, які досягли кращих результатів під час несення вартової служби;

папки з інструкціями для особового складу варті;

стенд зі зразками документів (постові відомості, зразки допусків, перепусток, разового посвідчення, зліпки з печаток тощо);

папки з таблицями постів або витягами з них на кожний пост (для усього особового складу варті);

стенди з будови штатної зброї та із заходами безпеки під час поводження з нею;

журнал обліку проведення занять з особовим складом.

2. На території вартового містечка обладнуються такі навчальні місця:

навчальне місце № 1 - порядок заряджання та розряджання зброї, тренування з дотримання заходів безпеки під час поводження з нею;

навчальне місце № 2 - порядок приймання та здавання поста, зміни чатового;

навчальне місце № 3 - порядок дій чатового в різних умовах обстановки, порядок дій чатового, озброєного багнетом;

навчальне місце № 4 - дії чатового під час гасіння пожежі, застосування засобів пожежогасіння;

навчальне місце № 5 - відпрацювання прийомів рукопашного бою;

навчальне місце № 6 - дії особового складу варті з відбиття нападу на вартове приміщення, об'єкт, що охороняється, зміну вартових.

Додатково обладнуються навчальні місця для навчання дій:

чатового на посту біля Бойового Прапора;

чатового (контролера) на посту з контрольно-пропускними функціями;

чатового і вивідного (конвойного) з охорони, супроводження (конвоювання) заарештованих військовослужбовців;

з охорони військових вантажів вартами під час перевезення.

Додаток 3
до Інструкції з організації вартової
служби у Збройних Силах України
(пункт 2 розділу VII)

ПОКАЖЧИКИ

Документи та файли

 Сигнальний документ — [f463297n213.doc](#)

 Сигнальний документ — [f463297n215.doc](#)

Публікації документа

- **Офіційний вісник України** від 20.12.2016 — 2016 р., № 98, стор. 258, стаття 3205, код акту 84115/2016
-